

Den Haag, 1 juni 2018

De Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken heeft een brief ontvangen van Kingspan Insulation NV gevestigd in Turnhout (België) d.d. 20 maart 2018 over het door CE Delft in opdracht van Kingspan Insulation NV opgestelde rapport «Energiebesparing bij utiliteitsgebouwen door hoogwaardige isolatie van leidingen».

U hebt mij verzocht te reageren op dit rapport en de aanbevelingen.

Strekking rapport

In het rapport wordt verkend wat het besparingspotentieel is van het isoleren van verwarmde of gekoelde leidingen in utiliteitsgebouwen in Nederland. Aan de hand van twee cases (een ziekenhuis en een basisschool) geeft het rapport een globale indicatie hoeveel energie bespaard kan worden als in Nederland leidingen beter geïsoleerd zouden worden. Het onderzoeksbureau kent aan de cases een substantiële energiebesparing toe als leidingen hoogwaardig geïsoleerd worden. De resultaten van de twee cases zijn geëxtrapoleerd naar het besparingspotentieel voor Nederland.

CE Delft concludeert dat er energieverlies plaatsvindt door beperkt geïsoleerde leidingen en stelt dat een norm, zoals in Frankrijk waar een norm voor leidingisolatie geldt, een substantiële energiebesparing oplevert.

Het rapport geeft de volgende aanbevelingen:

1. Gelet op de potentieel hoge energiebesparing en de relatief lage kosten, verdient het aanbeveling om in de Nederlandse regelgeving een norm op te nemen die borgt dat een hoge kwaliteit van leidingisolatie wordt toegepast.
2. Daarbij ligt het voor de hand om aan te sluiten bij de NEN EN 12828. Een mogelijkheid zou zijn om in het Bouwbesluit een bepaald niveau van leidingisolatie voor te schrijven. Een andere optie zou zijn om hoogwaardige leidingisolatie te waarderen in de EPG-systematiek.
3. Het verdient daarnaast aanbeveling om met spelers in de markt (opdrachtgevers, bouwkundig adviesbureaus, bouw- en installatiebedrijven, gemeenten), een actief communicatietraject te starten over mogelijkheden tot hoogwaardige leidingisolatie.

Reactie op aanbevelingen

Ik neem de aanbeveling om een norm op te nemen in de Nederlandse regelgeving ten aanzien van leidingisolatie, niet over. De reden daarvoor licht ik hieronder toe.

De NEN EN 12828 is een norm betreffende ontwerppuntspunten van nieuw te ontwerpen watervoerende verwarmingssystemen. De huidige EPC-eisen voor nieuwbouw en zeker de eisen ten aanzien van bijna-energie neutrale nieuwbouw (BENG, per 1-1-2020 van kracht) zijn zo hoog, dat het in de praktijk nauwelijks tot nooit voor komt dat leidingen in onverwarmde ruimten (binnen of buiten de thermische gebouwschil) niet geïsoleerd zijn. In de gevallen dat binnen de thermische schil niet alle leidingen geïsoleerd zijn, is dit veelal onderdeel van het ontwerp en komt de vrijkomende warmte of koude (bij koelleidingen) ten goede aan het klimatiseren van de ruimte. Naast eisen voor nieuwbouw bevat de

bouwregelgeving ook minimale rendementseisen voor verwarmings- en koelinstallaties wanneer deze installaties worden gewijzigd. Voor bestaande kantoren die onder de Wet milieubeheer vallen, is leidingisolatie opgenomen in de erkende maatregellijst. Bij de thans lopende actualisatie van de erkende maatregellijsten kan leidingisolatie ook worden opgenomen voor andere gebouwen dan kantoren. Bekend is dat veel zogenaamde MJA3-bedrijven (bedrijven die moeten voldoen aan energie-efficiency afspraken) ook leidingisolatie als maatregel al doorgevoerd hebben. Het opnemen van een eis voor leidingisolatie in de Nederlandse bouwregelgeving heeft daarom weinig toegevoegde waarde.

De optie om hoogwaardige leidingisolatie binnen de EPG-systematiek te waarderen, zal ik voorleggen aan de NEN. Ze kunnen beoordelen of hier gelet op het rapport van CE Delft aanleiding toe is. Ik merk op dat zowel in de huidige EPG-systematiek (NEN 7120) als in de nieuwe bepalingmethode voor de energieprestatie van gebouwen die per 1-1-2020 van kracht wordt (de NTA 8800), leidingisolatie al gewaardeerd wordt.

De aanbeveling om met spelers in de markt een communicatietraject te starten over de mogelijkheden tot hoogwaardige isolatie van leidingen, is primair een verantwoordelijkheid van de markt omdat het één specifieke maatregel betreft. De overheid heeft wel een rol bij het bevorderen van energiebesparing en terugdringen van de CO₂-uitstoot, maar richt zich daarbij niet tot specifieke technieken of producten.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren